

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum eleæmosinæ spirituales sint potiores elæemosinis corporalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

communis defectus respectu eorum, quibus oēs indigent: aut est specialis propter aliquod accidēs superueniens. Si primo modo, aut defectus est interior, aut exterior. Interior quidem est duplex. Vnus quidem, cui subuenitur per alimētum sicum. s. fames: & secundum hoc ponitur, pascere esurientem. Alius autem est cui subuenitur per alimentum humidū. s. sitis, & secundum hoc ponitur, potare sitientem. Defectus autem communis respectu exterioris auxilii, est duplex. Vnus respectu tegumenti: & quantum ad hoc ponitur, uestire nudum. Alius autem respectu habitaculi: & quantum ad hoc ponitur, suscipere hospitem. Similiter autem si sit defectus aliquis specialis, aut est ex causa intrinseca, sicut infirmitas: & quantum ad hoc ponitur, uisitare infirmum. Aut est ex causa extrinseca: & quantum ad hoc ponitur redemptio captiuorum. Post vitam autem exhibetur mortuis sepultura. Similiter autem spiritualibus defectibus, spiritualibus actibus subuenitur dupliciter. Vno modo poscendo auxilium a Deo: & quantum ad hoc ponitur oratio, qua quis pro aliis orat. Alio modo impendēdo humanum auxilium, & hoc tripliciter. Vno modo contra defectum intellectus. Et si quidem sit defectus speculatiui intellectus, adhibetur ei remedium per doctrinam: si autem practici intellectus, adhibetur ei remedium per consilium. Alio modo est defectus ex passione appetitiue virtutis, inter quos est maximus tristitia, cui subuenitur per consolationem. Tertio modo ex parte inordinati actus: qui quidem tripliciter considerari potest. Vno modo ex parte ipsius peccantis, in quantum procedit ab eius inordinata uoluntate: & sic adhibetur remedium per correctionem. Alio modo ex parte eius, in quem peccatur. Et si quidem sit peccatum in nos, remedium adhibemus remittendo offensam: si autem sit in Deum, uel in proximum, non est nostri arbitrii remittere, ut Hieronymus dicit super Matth. Tertio modo ex parte sequelae ipsius actus inordinati, ex qua grauantur ei coniuuantes, etiam preter peccantis intentionem, & sic remedium adhibetur supportando, maxime in his, qui ex infirmitate peccant, secundum illud Roma. 15. Demus nos firmiores infirmitates aliorum sustinere, & non solum secundum quod infirmi sunt, siue graues ex inordinatis actibus, sed etiam quaecumque eorum onera sunt supportanda, secundum illud Galat. 6. Alter alterius onera portate.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sepultura mortui non confert ei quantum ad sensum, quem corpus post mortem habeat. Et secundum hoc Dominus dicit, quod interficientes corpus non habent amplius quid faciant. Et propter hoc etiam Dominus non commemorat sepulturam inter alia misericordie opera, sed enumerat solum illa, que sunt euidentioris necessitatis. Pertinet tamen ad defunctū, quid de eius corpore agatur, tum quantum ad hoc, quod uiuit in memoriis hominum: cuius honor de honore statui, si in sepulchro reuincatur: tum etiam quantum ad effectum, quem adhuc uiuens habebat de suo corpore, cui priorum affectus conformari debet post mortem ipsius: & secundum hoc commendantur aliqui de mortuorum sepultura, ut Tobias, & illi qui Dominum sepelierunt, ut patet per Augustinum in libro de cura pro mortuis agenda.

AD SECUNDVM dicendum, quod omnes alie necessitates ad has reducuntur. Nam cecitas, & claudicatio sunt infirmitates quedam: unde dirigere caecū, & sustentare claudum, reducuntur ad uisitatioem infirmorum. Similiter et subuenire homini contra quaecumque oppressionem illatam extrinsecus, reducitur ad redemptio-

Super illud
Matth. 18. Si
peccauerit i
te, &c. 10. 9.

Ca. 3. & ha-
betur, 10. 4.

nem captiuorum. Diuitia autem quibus subuenitur, non quaeruntur nisi ad satisfactionem praedictis defectibus: & ideo non facit ratio de hoc defectu facienda.

AD TERTIVM dicendum, quod contentium quantum ad ipsam executionem ueritatem iustitia continere uidetur. Sed ad intentionem corrigētis, qui uult hominem culpa liberare, pertinet ad misericordiae affectionem, secundum illud Proverbia sunt uerba diligentis, quam fraudulenti odientis.

AD QUARTVM dicendum, quod quantia pertinet ad hominis defectum, sed quomodo quis nescit ea, quae conueniunt ei, sed per doctrinam subuenire ad eleemosynam. In quo tamen obseruanda sunt debita circumspectio personae, & loci, & temporis, sicut dicitur in uirtuosis.

ARTICVLVS III.

Utrum eleemosynae corporales sint potiores, quam spirituales.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod eleemosynae corporales sint potiores, quam spirituales. Laudabilius enim est magis indigenti eleemosynam facere, ex hoc enim eleemosyna laudem habet, quod indigenti subuenit: sed corpus, cui subuenitur per eleemosynas corporales, est indigentioris naturae, quam spiritus, cui subuenitur per eleemosynas spirituales, ergo eleemosynae corporales sunt potiores.

¶ 2. Praeterea. Recompensatio beneficii laudem, & meritum minuit, unde Dominus dicit Luc. 14. Cum facis prandium, aut cenam, nolite uocare uicinos diuites, ne forte & ipsi reuertentur: sed i eleemosynis spiritualibus spiritus est recompensatio: quia qui orat pro alio, sibi proficit, secundum illud Psal. Oratio mea in sinu meo conuertetur. Qui et alium docet, ipse in scientia proficit: quod non contingit in eleemosynis corporales, ergo eleemosynae corporales sunt potiores, quam spirituales.

¶ 3. Praeterea. Ad laudem eleemosynae pertinet, quod pauper ex eleemosyna data conuertatur. unde Iob 31. dicitur. Si non benedixerunt mihi latera eius, & ad Philemonem dicit Apostolus. Viscera sanctorum reuerentur per te, frater: sed quando gratia pauperi eleemosyna corporalis potior est, ergo eleemosyna corporalis potior est, quam spirituales.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit. Dandum est, quod necesse est, cum negaueris quod petit, indocendum non cum inanem dimittas, & aliquid quod dabis, cum iniuste petentem conuertat. Quod autem est eleemosyna spiritualis, potior est eleemosyna corporalis, quod comparatio

narum potest attendi dupliciter. Vno modo simpliciter loquendo, & secundum hoc eleemosyna spiritalis praeminet triplici ratione. Primo quidem, quia id quod exhibetur, nobilior est. scilicet donum spirituale, quod praeminet corporali, secundum illud Prover. 4. Donum bonum tribuam vobis, legem meam non derelinquatis. Secundum, ratione eius, qui subuenit, quia spiritus nobilior est corpore. Vnde sicut homo magis debet providere quantum ad spiritum, quam quantum ad corpus: ita & proximo, quem debet sicut seipsum diligere. Tertio, quantum ad ipsos auctores, quibus subuenitur proximo, quia spirituales auctores sunt nobiliores corporibus, qui sunt quodammodo fertiles. Alio modo possunt comparari secundum aliquem particularem casum, in quo quedam corporalis eleemosyna alicui spirituali praefertur, puta, magis est pauperum fame morientem, quam docendum, sicut & indigenti, secundum Philosophum. melius est dari, quam philosophari, quamvis hoc simpliciter melius.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod dare magis indigenti, melius est ceteris paribus: sed si minus indiget sit melior, & melioribus indigeat, dare ei, melius est: & sic est in proposito.

AD SECUNDVM dicendum, quod recompen-satio non minuit meritum & laudem eleemosynae, si non sit intenta, sicut & humana gloria, si non sit intenta, non minuit rationem virtutis. Sicut & de Catone Salustius dicit, quod quo magis gloriam desiderat, eo magis gloria sequatur. Et ita contingit in eleemosynis spiritualibus. Et tamen intentio bonorum spiritualium non minuit meritum, sicut intentio bonorum corporaliu.

AD TERTIVM dicendum, quod meritum datur eleemosynam attenditur secundum id, in quo debet rationabiliter requiescere voluntas accipientis, non in eo, in quo requiescit, si sit inordinata.

¶ Super quest. trigesima secunda articulo quinto.

ARTICVLVS IIII.

¶ *Utrum eleemosyna corporales habeant effectum spirituales.*

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod eleemosyna corporales non habeant effectum spirituales. Effectus enim non est potior sua causa: sed bona spiritualia sunt potiora corporalibus. non ergo eleemosyna corporales habent spirituales effectus.

¶ 12 Præ. Dare corporale pro spirituali virtuti est simonia: sed hoc virtutum est omnino vitandum. non ergo sunt dande eleemosynae ad consequendum spirituales effectus.

¶ 13 Præ. Multiplicata causa, multiplicatur effectus. Si ergo eleemosyna corporalis causaret spirituales effectus, sequeretur quod maior eleemosyna magis spiritualiter proficeret: quod est contra illud, quod legitur Luc. 21. de vidua mittente

duo aera minuta in gazophylacium, quae secundum sententiam Domini plus omnibus misit. non ergo eleemosyna corporalis habet spirituales effectus.

¶ 14 Contra est, quod dicitur Ecclesiastici 29. Eleemosyna uiri, gratiam hominis quasi pupillam conferabit.

RESPON. Dicendum, quod eleemosyna corporalis tripliciter potest considerari. Vno modo secundum suam substantiam, & secundum hoc non habet nisi corporalem effectum, in quantum sufficit corporales defectus proximorum. Alio modo potest considerari ex parte cause eius, in quantum, scilicet, aliquis eleemosynam corporalem dat propter dilectionem Dei, & proximi: & quantum ad hoc affert fructum spirituales, secundum illud Eccl. 29. Perde pecuniam propter fratrem, pone thesaurum in preceptis Altissimi, & proderit tibi magis quam aurum. Tertio modo ex parte effectus, & sic etiam habet spirituales fructus, in quantum. Proximus, cui per corporalem eleemosynam subuenitur, mouetur ad orandum pro benefactore. Vnde & ibidem subditur: Conclude eleemosynam in sinu pauperis, & haec pro te exorabit ab omni malo.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ratio illa procedit de corporali eleemosyna secundum suam substantiam.

AD SECUNDVM dicendum, quod ille qui dare eleemosynam, non intendit emere aliquid spirituale per corporale, quia scit spiritualia in infinitum corporalibus praeminere: sed intendit per charitatis effectum spirituales fructus promereri.

AD TERTIVM dicendum, quod vidua, quae minus dedit, secundum quantitatem, plus dedit secundum suam proportionem, ex quo pensatur in ipsa maior charitatis effectus, ex quo corporalis eleemosyna spirituales efficaciam habet.

ARTICVLVS V.

¶ *Utrum dare eleemosynam sit in precepto.*

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur, quod dare eleemosynam non sit in precepto. Consi-li enim a preceptis distinguuntur: sed dare eleemosynam est consilium, secundum illud Danic. 4. Consilium meum regi placeat, Peccata tua eleemosynis redime: ergo dare eleemosynam non est in precepto.

¶ 12 Præ. Cuiuslibet licet sua re uti, & eam retinere: sed retinendo re suam aliquis eleemosynam non dabit. ergo licitum est eleemosynam non dare. non ergo dare eleemosynam est in precepto.

¶ 13 Præ. Omne quod cadit sub precepto, aliquo tempore obligat transgressores ad peccatum mortale, quae precepta affirmatiua obligant per tempore determinato. ergo si dare eleemosynam caderet sub precepto, esset determinare aliquod tempus, in quo homo peccaret mortaliter, nisi eleemosyna daret: sed hoc non videtur, quia semper probabiliter estimari potest, quod pauperi aliter subueniri possit: & quod id quod est in eleemosynas erogandum, posset ei esse necessarium vel in presenti, vel in futuro: ergo vbi quod eleemosynam dare non sit in precepto.

¶ 14 Præ. Omnia precepta ad precepta decalogi reducuntur: sed inter illa precepta

Secunda secundae S. Thomae.

¶ Super quest. trigesima secunda articulo quinto.

IN artic. 5. eiusdem 32. quest. aduertendum est, quod doctrina auctoritatis hoc in loco a plerisque fuit male intellecta. Acciperunt namque, quod secundum doctrinam auctoris hic, ad hoc quod eleemosyna sit in precepto, duo simul requirantur scilicet superfluitas in debente, & extrema necessitas in eo, cui debetur. Cum tamen expresse concludendo in calce corporis articuli dicatur distincte, Sic ergo dare eleemosynam de superfluo, est in precepto, & dare eleemosynam ei, qui est in extrema necessitate: alias autem est in consilio. Et quoniam iam multi anni sunt, quod contra hunc sensum, tractatum specialem scripti, ubi euidenter illum consutari, pertransendum puto.

¶ In eodem articulo aduerte, quod duo capita seorsum ponat eleemosynam in precepto. scilicet superfluitas, & extrema necessitas, dum litera intelligat rationem, quare non sufficit

L a ficit

4. dist. 15. q. 2. art. 1. q. 4. & art. 4. q. 1. & quolib. 6. art. 12.